

Strategisk plan

vedtatt 1. april 2011

FeFo

Innhold

1 Innledning	3
2 Visjon	3
3 FeFos hovedmål	5
4 FeFos kjerneverdier	5
5 Strategi	6
5.1 Strategisk grunnprinsipp	6
5.2 Forvaltning av grunn og rettigheter	6
5.2.1 Arealer og tomter	6
5.2.2 Salg og bortfeste	7
5.3 Næringsvirksomhet	8
5.3.1 Ressursutnyttelse	8
5.3.2 Forretningsvirksomhet basert på FeFos ressurser	8
5.4 Utmarksforvaltning	9
5.4.1 Ressursforvaltning	9
5.4.2 Meahcastallat / Utmarkshøsting	11
5.5 Andre samfunnsområder	12
5.5.1 Friluftsliv	12
5.5.2 Forurensing og forsøpling	12
5.5.3 Kontraktsløse bygg og anlegg	12
5.5.4 Motorferdsel i utmark	13
6. Økonomi	14
7. Informasjon og kommunikasjon	15
8. Språk	15

FOTO: LARS KREMPIG

UTGIVER:
Finnmarkseiendommen – Finnmarkkuopodat

FORSIDEFOTO:
Anne Olsen-Ryum

DESIGN OG OMBREKNING:
Morten Hernæs, 07 Aurskog

TRYKK:
07 Aurskog

07

Innledning

Strategiplanen fastsetter Finnmarkseiendommen – Finnmarkkuopmodat (FeFo) sine strategier. Planen vil bli supplert med utfyllende retningslinjer på noen områder, og tidligere vedtatte retningslinjer videreføres. Planen gjelder fra 2011, og skal behandles av styret minst hvert fjerde år.

Strategiplanen bygger på Finnmarkslovens formål om økologisk bærekraft, til beste for innbyggerne i Finnmark og som grunnlag for samisk kultur. Disse formålene er førende for strategiplanen og styrende for hele FeFos virksomhet. I planen har FeFo valgt å lage strategier rettet mot finnmarkinger generelt, samtidig som man i oppfølgingen vektlegger hensynet til samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. FeFo skiller i sin forvaltning ikke mellom finnmarkinger med ulik etnisk bakgrunn.

FOTO: LARS KREMPIC

Fakta om FeFo og Finnmarksloven

- FeFo ble etablert 1. juli 2006 med hjemmel i Finnmarksloven. Finnmarksloven er vedtatt av Stortinget og stadsfestet av Kongen i statsråd 17. juni 2005.
- Finnmarksloven innebærer en anerkjennelse av samiske rettigheter til land og vann i Finnmark.
- Finnmarksloven gir alle bosatte i Finnmark like rettigheter uavhengig av etnisk bakgrunn.
- FeFo er grunneier til ca. 46 600 km² eller ca 96% av Finnmarks areal, og har hovedkontor i Lakselv.
- FeFo er et eget rettssubjekt uten andre eiere enn finnmarkingene.
- FeFo ledes av et styre på seks finnmarkinger, oppnevnt av Finnmark fylkesting og Sametinget.
- FeFo er selvfinansierende, og er moms- og skattepliktig.
- Finnmarksloven har en rekke bestemmelser som gir FeFo mindre handlingsrom og større ansvar enn andre grunneiere. Det gjelder særlig i forvaltningen av vilt og fisk.
- En egen kontrollkomité, oppnevnt av Finnmark fylkesting, Sametinget og Kongen, skal se til at FeFo driver sin virksomhet innenfor finnmarksloven og annen lovgivning.
- Finnmarksloven griper ikke inn i etablerte rettighetsforhold. For å utrede og behandle spørsmål knyttet til rettigheter på Finnmarkseiendommen er det opprettet en Finnmarks-kommisjon og det skal opprettes en utmarksdomstol for Finnmark.

Finnmarkseiendommens visjon er:

Finnmarkseiendommen – felles muligheter– felles ansvar.

Visjonen favner:

- Framtidsperspektivet
- Mulighetsperspektivet
- Samarbeidsperspektivet

Gjennom aktivt eierskap, kompetente medarbeidere og i dialog med offentlige myndigheter og brukergrupper, skal FeFo forvalte grunn og rettigheter til beste for Finnmark, samt bidra til vekst og bærekraftig utvikling.

Visjonen innebærer også det felles ansvar FeFo og andre har for sammen å forvalte Finnmarkseiendommen på en bærekraftig måte som sikrer hensynet til framtidige generasjoner.

 Finnmarksløpet. FOTO: JØRN LOSVAR

FOTO: LARS KREMPIG

3 *FeFos hovedmål*

I dette ligger at FeFo skal:

- Forvalte grunn og ressurser i samsvar med Finnmarkslovens formål på en måte som gir legitimitet i befolkningen.
- Styrke kulturmangfoldet, identitet og tilhørighet, stimulere til næringsutvikling basert på lokale ressurser, for derved å bidra til å gjøre Finnmark til et attraktivt sted å bo.
- Ha et godt økonomisk fundament og sikre fellesverdiene.

Finnmarksloven §1

Lovens formål er å legge forholdene til rette for at grunn og naturressurser i Finnmark fylke forvaltes på en balansert og økologisk bærekraftig måte til beste for innbyggerne i fylket, og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

4 *FeFos kjerneverdier*

FeFo skal være:

- Forutsigbar
- Langsiktig
- Utviklende
- Samspillende

Kommunen bestemmer arealbruken

Kommunene er lokal myndighet etter plan- og bygningsloven, og bestemmer gjennom kommuneplanens arealdel hva alle arealer i kommunen skal benyttes til. Utarbeiding av planen skal skje i dialog med grunneiere, rettighetshavere og offentlige sektormyndigheter (miljø- og kulturminnemyndighetene, reindrifts- og landbruksforvaltningen m.v.). Sektormyndigheter, fylkestinget og Sametinget kan fremme innsigelse og kreve at planen behandles av miljøverndepartementet dersom de er uenige i planlagt arealbruk, men denne muligheten har ikke FeFo som grunneier.

Alle offentlige myndigheter og FeFo skal legge Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark til grunn i sin saksbehandling.

Bruksretter på FeFos grunn

Grunneierretten er en samlebetegnelse på mange rettigheter, bl.a. beiterett, rett til skogen, jaktrett og fiskerett. Vanligvis er grunneieren også eier av disse rettighetene, men ikke alltid. Grunneieren kan normalt ikke regulere utøvelsen av andres rettigheter, og kan ikke disponere grunnen slik at rettighetshaverne ikke får utnyttet sine rettigheter.

Reindriften er den største rettighetshaver på FeFos grunn. Retten til reindrift gir bl.a. rett til beite og til oppføring av nødvendige reindriftsanlegg. Reindriften reguleres av reindriftsloven som forvaltes av reindriftsmyndighetene. FeFo har ingen myndighet til å regulere utøvelsen av reindrift på FeFos grunn.

5.1 Strategisk grunnprinsipp

For å oppnå de fastsatte målene skal følgende grunnprinsipp være førende for hele FeFos virksomhet:

FeFo skal være en aktiv og ansvarlig grunneier som tar vare på og utvikler våre felles ressurser.

I dette ligger at FeFo skal:

- Ha oppfatninger av hvordan FeFos grunn og ressurser kan utnyttes, og ha dialog med kommunene om arealbruken.
- Kartlegge og forvalte ressursene i et langsiktig perspektiv i samarbeid med private og offentlige aktører
- Legge til rette for aktiv utvikling av både ny og tradisjonell næringsvirksomhet basert på FeFos grunn og ressurser etter en avveining av de ulike interesser.
- Legge til rette for bruk av FeFo-grunn i forbindelse med friluftsliv og utmarkshøsting.
- Føre tilsyn og kontroll.
- Føre en aktiv dialog med brukergrupper og samarbeidsparter.

5.2 Forvaltning av grunn og rettigheter

FeFos kjernevirksomhet er forvaltning av grunn med tilhørende naturressurser og rettigheter. Følgende strategier skal legges til grunn for FeFos forvaltning av disse:

5.2.1 Arealer og tomter

- Disponering av FeFos grunn skal skje med utgangspunkt i godkjente kommunale planer. FeFo vil i tillegg fremme andre søknader for behandling etter plan- og bygningsloven.
- FeFo skal være en aktiv samarbeidspart i de kommunale planprosessene, og bidra til medvirkning fra rettighetshavere og brukerinteresser.
- FeFo skal selv og i samarbeid med andre, sikre, utvikle og tilgjengeliggjøre best mulige eiendomsdata (eiendomsgrenser, hjemmelsforhold, rettigheter m.v.).
- I samråd med vedkommende kommune kan FeFo inngå tidsbegrensede opsjonsavtaler i påvente av offentlige tillatelser, når dette anses nødvendig for å utvikle viktige utbyggings- eller næringsprosjekt.
- FeFo vil at fritidshytter primært skal planlegges i felt nær eksisterende infrastruktur. Der forholdene ligger til rette bør det planlegges veiadkomst og framføring av strøm.
- FeFo stiller seg positiv til utbygging av vei og strøm også i eldre hyttefelt, men forutsetter at utbygging skjer med grunnlag i godkjent reguleringsplan. FeFo kan bidra til nødvendig planavklaring.
- Kostnader til opparbeiding av infrastruktur i hyttefelter skal dekkes av hytteeierne som i fellesskap også skal eie infrastrukturen.
- FeFo skal bidra til et bredere spekter av hyttetomter, også hyttefelt med full infrastruktur.

▲ Husbygging i Alta. FOTO: JARLE MJØEN

5.2.2 Salg og bortfeste

- FeFo skal i samarbeid med kommunene legge til rette for vekst og utvikling i Finnmark.
- Tomtearealer som er regulert til utbygging og fradelt, kan selges eller bortfestes.
- FeFos prispolitikk skal regulere og motvirke prispress på boligarealer i kommunene.
- Alle større eiendomssalg til kommunene skal skje etter forhandlinger med utgangspunkt i den totale prisen for opparbeiding av arealet.
- Hyttetomter skal normalt festes bort.
- Utmark skal som hovedregel ikke selges.
- FeFo skal praktisere frivillig innløsning av bebygde boligtomter.
- Hyttetomter tildeles som hovedregel gjennom loddtrekning.
- FeFo vil bidra til at festet dyrka mark holdes i hevd og sikre forutsigbare festekontrakter for jordbruksnæringen.
- Reindriftas arealvern sikres gjennom planprosessene og ved at FeFo fører en restriktiv praksis ved salg av grunn i utmark.
- FeFo skal som hovedregel følge kommunale vedtak med å gi tillatelse til bruksendring av næringshytter til fritidshytter.

Finmarkskommisjonen

Finmarkskommisjonen er opprettet for å utrede bruks- og eierrettigheter på FeFos grunn. FeFo skal i henhold til Finnmarksloven ta stilling til kommisjonens konklusjoner. Dersom FeFo er uenig i konklusjoner, bringes saken inn for Utmarksdomstolen for Finnmark. Utmarksdomstolens avgjørelser kan ankes til Høyesterett.

Masi kvartsitt – sittebenk i Karasjok.

FOTO: HALFDAN CARSTENS / GEOPORTALEN.NO

Gaskabeivárri – steinbrudd i Kautokeino.

FOTO: TROND AARSETH

Tillatelse til næringsvirksomhet

Kommunen vedtar arealplaner som fastsetter hva de enkelte arealer kan brukes til og gir byggetillatelse. Større utbygginger krever ofte tillatelse (konsesjon) fra offentlige myndigheter som NVE og Direktoratet for mineralforvaltning. I tillegg kreves tillatelse etter forurensningslov, kulturminnelov og en rekke andre særlover.

Grunneier har førsterett til å utnytte sin eiendom til det formål offentlige myndigheter bestemmer. Dersom viktige samfunnshensyn taler for det, kan offentlig myndighet gi tillatelse til ekspropriasjon av grunn og rettigheter fra FeFo.

5.3 Næringsvirksomhet

Følgende strategier gjelder for næringsvirksomhet på FeFos grunn:

5.3.1 Ressursutnyttelse

- FeFos aktivitet på nærings- og forretningsområdet skal primært være knyttet til arealer, grus og pukk, mineraler, barskog, vann- og vindkraft.
- FeFo skal bidra til at viktige naturressurser blir vurdert avsatt til næringsformål i kommunale planer.
- FeFo skal medvirke til at ressurser og verdier på FeFos grunn bidrar til ny eller økt verdiskapning i fylket, herunder stimulere til lokalt eierskap.
- Rettigheter til FeFos naturressurser kan leies ut, men ikke selges.
- Grunneiers mineraler som industrimineraler og naturstein forvaltes i samsvar med vedtatte retningslinjer.

5.3.2 Forretningsvirksomhet basert på FeFos ressurser

- FeFo skal normalt ikke motsette seg gjennomføring av nærings- og utbyggingsprosjekter når endelige offentlige vedtak/konsesjoner foreligger.
- Leieavtaler for grunn og rettigheter inngås på kommersielle vilkår, men FeFo vil ha en prisprofil som stimulerer til etablering av ny næringsvirksomhet.

- Når FeFo driver avledet forretningsdrift skal den utøves på konkurransemessige like vilkår med andre og som hovedregel skje fra selvstendige selskap.
- FeFo skal være forsiktig med å engasjere seg i prosjekter med høy finansiell risiko.

5.4 Utmarksforvaltning

Med utmarksforvaltning menes her forvaltning av fornybare biologiske ressurser i utmark, primært vilt, fisk og skog. Forvaltningen av disse ressursene er regulert i Finnmarksloven som legger sterke føringer på utformingen av strategien. Følgende strategier skal legges til grunn:

5.4.1 Ressursforvaltning

- Det skal legges vekt på utmarkas betydning som identitetsskaper og arena for næring, utmarkshøsting og opplevelser.
- FeFo skal tilrettelegge for en bærekraftig høsting og bruk av utmarksressursene og ivaretagelse av utmarkas miljøverdier.
- Reguleringer av jakt og fiske skal utformes i dialog med brukergrupper og rettighetshavere, og varsles i god tid.
- Reguleringer kan innføres av hensyn til ressursen, av hensyn til utøvelsen av jakt og fiske og av hensyn til andre brukergrupper.
- Ved regulering skal nærhet til ressursen og tradisjonell bruk tillegges vekt.
- Lauvskogen skal forvaltes i et flerbruksperspektiv og primært reserveres for vedhogst for innbyggerne i Finnmark.

Valvatn kraftverk. FOTO: TROND AARSETH

Snarefangst. FOTO: LARS KREMPIG

FeFos prosjekt «Lykkefisken» gir mye fiskeglede.
Fra Mathisvannet, Alta. FOTO: LARS KREMPIG

Elgjakt i Finnmark. FOTO: EINAR J. ASBJØRNSEN

5.4.2 Meahcástallat / Utmarkshøsting

- FeFo vil stimulere til og legge til rette for bærekraftig utmarkshøsting, både for å videreføre tradisjonell naturbruk og som bidrag til trivsel, bosetning og bedre folkehelse.
- FeFo vil forvalte elgjakta slik at flest mulig av fylkets innbyggere får anledning til å drive elgjakt.
- Kunnskap om lokal og tradisjonell utmarkshøsting skal vektlegges i forvaltningen av utmarksressursene.
- Innlandsfiske skal være gratis for personer bosatt i Finnmark.
- Prisene på jakt og fiske for bosatte i Finnmark skal ligge under markedsnivå.
- Priser på jakt og fiske for bosatte utenfor fylket skal markedstilpasses.
- Forvaltningen av de ulike ressursene skal skje i samsvar med vedtatte retningslinjer som er utarbeidet i samråd med brukergruppene.
- FeFo skal videreføre og styrke oppsynet gjennom oppsynssamarbeidet med Statens naturoppsyn og ha god kommunikasjon med andre offentlige og private oppsynsordninger.

Offentlige vilt- og fiskemyndigheter

I Norge som i de fleste andre land, er det i utgangspunktet grunneieren som har jaktretten og fiskeretten i elver og innsjøer.

Miljøverndepartementet, Direktoratet for naturforvaltning, fylkeskommunen, Fylkesmannen og kommunen fastsetter rammer for når, hvor og hvordan jakt og fiske kan utøves. Innenfor disse rammene kan grunneier innføre ytterligere reguleringer.

Friluftsmyndighet

Kommunen er myndighet etter friluftsløven og kan innføre adferdsregler for viktige friluftsområder og gi pålegg til grunneiere om blant annet fjerning av stengsler som er til hinder for allmenn ferdsel.

Forurensingsmyndighet

Kommunen er myndighet etter forurensningsloven, og har ansvar for å følge opp forurensnings- og forsøplingssaker. Forurenser er økonomisk ansvarlig, og kommunen kan gi forurenser pålegg om opprydding. Kommunen kan sette tidsfrister, utstede gebyrer og rydde opp for forurenseres regning.

Fjerning av kontraktløse bygg og anlegg

Kommunen er myndighet etter plan- og bygningsloven og behandler søknader om oppføring av bygg og anlegg. Kommunen har også anledning til å stanse oppføring av bygg og anlegg som ikke har nødvendige tillatelser, og stille krav om riving eller at feil blir rettet opp. Kommunen kan sette tidsfrister, utstede gebyrer og foreta riving for utbyggers/eiers regning.

Reindriftsmyndighetene gir tillatelse til oppføring av bygg og anlegg i reindriften, og kan stille krav om riving av bygg og anlegg som det ikke er gitt tillatelse til eller ikke lengre benyttes i reindriften.

FeFo kan ikke fjerne kontraktløse bygg og anlegg uten avgjørelse fra domstolen.

5.5 Andre samfunnsområder

5.5.1 Friluftsliv

- FeFo vil stimulere til friluftaktiviteter for alle grupper i befolkningen, som grunnlag for trivsel og bedre folkehelse.
- FeFo skal årlig sette av ressurser til grønne formål. Med grønne formål menes aktiviteter i friluft som stimulerer til fysisk aktivitet, bruk og høsting av naturen. Tildelingen bør samordnes med øvrige tilskudsordninger.
- FeFo vil ved tildeling av grønne midler prioritere tiltak rettet mot barn, ungdom og kvinner.
- FeFo vil samarbeide med private og offentlige aktører for å sikre og bedre tilgjengeligheten til viktige friluftsområder, spesielt i tettstednære områder.
- FeFo kan samarbeide med private og offentlige aktører om enkel fysisk tilrettelegging, men skal ikke stå som eier av anlegg.

5.5.2 Forurensing og forsøpling

- FeFo vil bistå forurensingsmyndighetene med å få registrert forurensing og forsøpling på FeFos grunn, og opphavet til forurensingen/forsøplingen.
- FeFo vil samarbeide med private og offentlige aktører for å få ryddet opp i «eierløst søppel» på FeFos grunn.

- FeFo vil samarbeide med private og offentlige aktører om tiltak for å forebygge forurensing og forsøpling.

5.5.3 Kontraktløse bygg og anlegg

- FeFo vil arbeide for å identifisere bygg og anlegg som er ført opp på FeFo-grunn uten nødvendige tillatelser.
- FeFo vil samarbeide med aktuelle offentlige myndigheter for å få saksbehandlet bygg og anlegg uten nødvendige tillatelser, ved at det for eksempel avholdes samarbeidsmøter.

5.5.4 Motorferdsel i utmark

- FeFo vil aktivt ta stilling til etablering av nye åpne motorferdselløyper på FeFo-grunn og forutsetter at ingen nye løyper blir godkjent uten samtykke fra FeFo.
- FeFo vil som hovedregel ikke bruke grunneierretten til å overprøve kommunens dispensasjonspraksis.
- FeFo vil tillate opparbeiding/utbedring av kjørespor for å motvirke ytterligere kjøreskader, når det er avklart at dette ikke vil være til vesentlig skade eller ulempe for andre interesser. Opparbeiding og vedlikehold er ikke FeFos ansvar.
- FeFo vil samarbeide med private og offentlige aktører om utbedring av kjørespor for å forebygge ytterligere skader.

Motorferdselmyndighet

Kommunen og fylkesmannen er myndighet etter motorferdselloven, og vedtar løypenett og gir dispensasjoner. FeFo kan som enhver annen grunneier nekte motorisert ferdsel i utmark på egen grunn.

FOTO: LARS KREMPIG

Økonomi

FeFos drift er basert på selvfinansiering og legger følgende prinsipper til grunn for sine disponeringer:

- Ved årlig budsjettbehandling kan det avsettes midler til utvikling av ressurser på FeFos grunn, alene eller i samarbeid med andre parter.
- FeFo vil sette av penger til FoU-tiltak knyttet til utnyttelse av FeFos ressurser.
- FeFo skal samarbeide med Sametinget og Fylkeskommunen om å utvikle ordninger for samfunnsnyttig anvendelse av framtidig overskudd.

✓ FeFo støtter Team Finnmark.
FOTO: BJØRN ROALD MIKKELSEN

▲ NM i scootercross, Kautokeino.
FOTO: JAN HENRIK HÆTTA

Informasjon og kommunikasjon

- FeFo vil bidra til økt kunnskap om egen organisasjon og virksomhet.
- FeFos kontakt utad skal preges av åpenhet og etterrettelighet.
- FeFo skal bidra til å skape arenaer for dialog og meningsutveksling.
- FeFo vil sikre god tilgjengelighet gjennom åpningstider, responstid, nettbasert kommunikasjon og tjenester.

Språk

- All skriftlig informasjon skal være tilgjengelig både på samisk og norsk. Henvendelser på samisk skal besvares på samisk.
- Møtespråket i styret skal være både samisk og norsk.
- På åpne møter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, skal det være tolking til samisk/norsk.

Sámegillii go jorgalat / Snu for samisk versjon

Snu for norsk versjon / Dærogiliii go Jorgalat